

ముక్తికోపనిషత్తు

“అభినవ వ్యాస”, “జ్ఞానప్రపూర్ణ”

శ్రీ దేవిశెట్టి చలపతిరావు B.Sc(Ag)

వ్యవస్థాపకులు

ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన పీఠం : చిలకలూరిపేట.

Website : WWW.SRICHALAPATHIRAO.COM

Email : care@srichalapathirao.com

Contact : +91 88855 39770 / +91 98862 65225

ముక్తికోపనిషత్తు

ఓం నమో బ్రహ్మదిభ్యో,
 బ్రహ్మవిద్యా సంప్రదాయ కర్తృభ్యో,
 వంశల్లిభ్యో - నమో గురుభ్యో నమో మహాద్భ్యుః

ఓం పూర్ణ మదః పూర్ణ మిదం
 పూర్ణాత్ పూర్ణముదచ్ఛతే
 పూర్ణస్య పూర్ణమాదాయ
 పూర్ణమేవావ శిష్యతే
 ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ||

మంగళ ప్రార్థన

ఓం ఈశాద్యష్టోత్తరశత
 వేదాంత పటలాశయం |
 ముక్తికోపనిషద్వేద్యం
 రామచంద్ర పదంభజే ||

ప్రథమాధ్యాయం - ప్రథమ ఖండం

1. ఓం అయోధ్యానగరే రమ్యే
 రత్న మంటపమధ్యమే |
 సీతాభరత సౌమిత్రి
 శత్యఘ్నాద్వైః సమన్వితం ||
2. సనకాద్వైః మునిగణైః
 వశిష్ఠాద్వైః శుకాదిభిః |
 అన్వైః భాగవతైశ్చాపి
 స్తూయమానం అహర్నిశం ||
3. భీవిక్రియా సహస్రాణాం
 సాక్షిణం నిర్వికారిణమ్ |
 స్వరూపధ్యాన నిరతం
 సమాధి విరమే హరిమ్ ||
4. భక్త్యా శుశ్రూషయా రామం
 స్తువన్ పప్రచ్ఛ మారుతి ||
5. ఇదానీం త్వాం రఘుశ్రేష్ఠ
 ప్రణమామి ముహుర్ముహుః |
 త్వద్రూపం జ్ఞాతుమిచ్ఛామి
 తత్త్వతోరామముక్తయే ||

6. అనాయాసేన యేనాహం
 ముక్తాయం భవబంధనాత్ |
 కృపయా వదమే రామ
 యేన ముక్తో భవామ్యహమ్ ||

7. శ్రీరామ ఉవాచ :

సాధు పృష్టం మహాబాహో
 వదామి శ్రుణుతత్త్వతః |
 వేదాంతే సుప్రతిష్ఠా2హం
 వేదాంతం సముపాశ్రయ ||

8. మారుతిరువాచ:

వేదాంతా2కే రఘుశ్రేష్ఠ
 వర్తంతే కుత్రతేవద |

శ్రీరామ ఉవాచ :

హనుమాన్ శ్రుణువక్ష్మామి
 వేదాంతస్థితి మనసా ||

9. విశ్వాసభూతామే విష్ణోః
 వేదాజాతాస్సువిస్తరాః |
 తిలేషుతైలవత్ వేదే
 వేదాంతః సుప్రతిష్ఠితం ||

10. మారుతిరువాచ:

రామవేదాః కతివిధాః
 తేషాంశాఖాశ్చ రాఘవ |
 తాసూపనిషదః కాస్సుః
 కృపయావద తత్త్వతః ||

11. శ్రీరామ ఉవాచ :

ఋగ్వేదాది విభాగేన
 వేదాశ్చత్వార ఈరితాః |
 తేషాం శాఖా హ్యనే కాస్సుః
 తాసూపనిషద స్తథా ||

12.

ఋగ్వేదస్యతు శాఖాస్సు
 ఏకవిశతి సంఖ్యయా |
 నవాదిక శతం శాఖాః
 యజుషోమారుతాత్తజ ||

13.

సహస్ర సంఖ్యాయాజాతాః
 శాఖాః సామ్నః పరంతప
 అధర్వణస్య శాఖాస్సుః
 పంచాశద్ భేదతో హరే ||

14.

ఏకైకస్యాస్తు శాఖాయాః
 ఏకైకోపనిషన్తతాః |

మేకాపి ఋక్ యేన

పఠ్యతే భక్తితోమయి ||

15. సమత్ సాయుజ్య పదవీం

ప్రాప్నోతి మునిర్ దుర్లభాం

మారుతిరువాచ :

రామకేచిన్సునిశ్రేష్ఠాః

ముక్తిరేకేతి చక్తిరే ||

16. కేచిత్సం నామభజనత్

కాశ్యాంతారోపదేశతః |

అన్యేతు సాంఖ్యయోగేన

భక్తి యోగేన చాపరే ||

17. అన్యే వేదాంత వాక్యార్థ

విచారాత్ పరమర్షయః

సాలోక్యాది విభాగేన

చతుర్థా ముక్తిలిలితా ||

18. సహోవాచ శ్రీరామ :

కైవల్యముక్తి రేకైవ

పారమార్థిక రూపిణీ |

దురాచార రతోవా2పి

మన్నామ భజనాత్ కపే ||

19. సాలోక్యముక్తి మాప్షాతి
 నతులోకాంతరాదికం |
 కాశ్యాంతు బ్రహ్మనాలేస్తిన్
 మృతామత్రార మాప్పుయాత్ ||
20. పునరావృత్తి రహితాం
 ముక్తిం ప్రాప్షాతి మానవః |
 యత్ర కుత్రాపి వాకాశ్యాం
 మరణే సమహేశ్వరః ||
21. జంతోర్ దక్షిణ కర్ణేతు
 మత్రారం సముపాదిశేత్ |
 నిర్ఘాతా శేష పాపాషుః
 మత్సారూప్యం భజత్యయం ||
22. సైవ సాలోక్య సారూప్య
 ముక్తిలిత్యభిధీయతే |
 సదాచార రతాభూత్వా
 ద్విజోనిత్య మనస్సభి ||
23. మయి సర్వాత్మకే భావః
 మత్సామీప్యం భజత్యయం |
 సైవ సాలోక్య సారూప్య
 సామీప్యా ముక్తి లిచ్యతే ||

24. గురూపదిష్ట మార్గేణ
 ధ్యాయన్ మధుణ మవ్యయం |
 మత్స్యాయుజ్యం ద్విజస్సమ్యక్
 భజేద్ భ్రమర కీటవత్ ||
25. సైవ సాయుజ్య ముక్తి స్యాత్
 బ్రహ్మానంద కలిశివా |
 చతుర్విధాతు యాముక్తిః
 మదుపాసనాయాభవేత్ ||
26. మారుతిరువాచ :
 ఇయం కైవల్యముక్తిస్తు
 కేనోపాయేన సిద్ధ్యతి |
 శ్రీరామ ఉవాచ :
 మాంఢూక్యమేకమేవాలం
 ముముక్షూణాం విముక్తయే ||
27. తథాప్యసిద్ధవత్ జ్ఞానం
 దశోపనిషదం పఠ |
 జ్ఞానం లబ్ధ్వా చిరాదేవ
 మామకం ధామమాస్యసి ||
28. తథాపి దృఢతానోచేద్
 విజ్ఞానస్యాం జనాసుత |

ద్వాత్రిశాభ్యోపనిషదం

సమభ్యస్య నివర్తయ ||

29. విదేహమోచనేచ్ఛాచేత్

అష్టోత్తర శతం పఠ |

తాసాంక్రమం స శాంతిచ

శ్రుణువక్ష్మామి తత్త్వతః ||

30. ఈశ కేన కఠ ప్రశ్న

ముండక మాండుాక్య తిత్తిలిః |

ఇతరేయంచ ఛాందోగ్యం

బృహదారణ్యకం తథా ||

31. బ్రహ్మ కైవల్య జాబాల్య

శ్వేతాశ్వోహంస ఆరుణిః |

గర్భో నారాయణో హంసా

బిందునాద శిరశ్శిఖా ||

32. మైత్రేయణీ కాషీతకీ

బృహద్ జాబాల్య తాపిని |

కాలాగ్ని రుద్ర మైత్రేయా

సుబాలక్షురి మంత్రికా ||

33. సర్వసారం నిరాలంబం

రహస్యం వజ్రసూచికం |

తేజోనాద ధ్యాన విద్యా

యోగతత్త్వత బోధకం ||

34. పరివ్రాట్ త్రిశిభి సీతా

చూడా నిర్వాణ మండలం |

దక్షిణా శరభం స్కందం

మహానారాయణాద్యయం ||

35. రహస్యం రామ తపసం

వాసుదేవంచ ముద్గలం |

శాండిల్యం ఫైగలం భిక్షు

మహాచ్ఛాలీరకం శిఖా ||

36. తులీయాతీత సన్యాస

పరివ్రాజాక్ష మాలికా |

అవ్యక్తై కాక్షరం పూర్ణా

సూర్యాక్ష ధ్యాత్తకుండికా ||

37. సావిత్ర్యాత్మా పాశుపతం

పరం బ్రహ్మవధూతకం |

త్రిపురా తపనం దేవీ

త్రిపురా కఠ భావనా ||

38. హృదయం కుండలీభస్మ
 రుద్రాక్ష గణదర్శనం |
 తారసార మహావాక్య
 పంచబ్రహ్మాగ్ని హోత్రకం ||
39. గోపాల తపనం కృష్ణం
 యాజ్ఞవల్క్యం వరాహకం |
 శాట్యాయనీ హయగ్రీవం
 దత్తాత్రేయంచ గారుడం ||
40. కలిజాబాలి సౌభాగ్య
 రహస్య ఋచ ముక్తికా|
 ఏవం అష్టోత్తర శతం
 భావనాత్రయ నాశకం ||
40. a. జ్ఞాన వైరాగ్యదం పుంసాం
 వాసనాత్రయనాశనం ||
41. పూర్వోత్తరేషు విహిత
 తత్తచ్ఛాంతి పురస్కరం |
 వేదవిద్యావ్రతస్నాత
 దేశికస్యముఖాత్ స్వయం ||

42. గృహీత్వాష్టోత్తర శతం
 యే పఠంతి ద్విజోత్తమా |
 ప్రారబ్ధక్షయ పర్యంతం
 జీవన్ముక్తాభవంతితే ||
43. తతః కాలవశాదేవ
 ప్రాభేతు క్షయంగతే |
 వైదేహీం మామకీం యుక్తిం
 యాంతి నాస్త్యత్ర సంశయః ||
44. సర్వోపనిషదాం మధ్యే
 సారమష్టోత్తర శతం |
 సకృచ్ఛవణ మాత్రేణ
 సర్వామౌఘ నికృంతనం ||
45. మయోపదిష్ఠం శిష్యాయ
 తుభ్యం పవన నందన |
 ఇదం శాస్త్రం మయాదిష్ఠం
 గుహ్యమష్టోత్తర శతం ||
46. జ్ఞానతో2జ్ఞానతోవాపి
 పఠతాం బంధమోచకం |
 రాజ్యం దేయం ధనం దేయం
 యాచతః కామపూరణం ||

47. ఇదం అష్టోత్తర శతం
 నదేయం యస్య కస్యచిత్ |
 నాస్తికాయ కృతఘ్నాయ
 దురాచార రతాయవై ||
48. మద్భక్తి విముఖాయా సత్
 శాస్త్ర గర్తేషు ముహ్యతే |
 గురుభక్తి విహీనాయ
 దాతవ్యం న కదాచన ||
49. సేవాపరాయ శిష్యాయ
 హితపుత్రాయ మారుతే |
 మద్భక్తాయ సుశీలాయ
 కులీనాయ సుమేధసే ||
50. సమ్యక్ పరిక్ష దాతవ్యం
 ఏవమష్టోత్తరం శతం |
 యః పఠేత్ శ్రుణుయాద్వాపి
 సమామేతి నసంశయః ||

51. తదేతద్ ఋచాభ్యుక్తం

విద్యాహవై బ్రాహ్మణమాజగామ
 గోపాయమాంశేవభిష్టే హమస్మి |
 అసూయ కాయాన్ రుజవే శతాయ
 మామాబ్రూయా వీర్యవతీ తథాస్యాం //

52. యమేవ విద్యా శ్రుత మప్రమత్తం

మేధావినం బ్రహ్మచర్యోపపన్నం |
 అస్మా ఇమాముప పన్నయ సమ్యక్
 పరిక్షదద్వాత్ వైష్ణవీమాత్మనిష్ఠాం //

ప్రథమాధ్యాయం - ద్వితీయ ఖండం

1. అథహైనం శ్రీరామచంద్రం
 మారుతిః పప్రచ్ఛ
 ఋగ్వేదాది విభాగేన
 పృథక్ శాంతిం మనుబ్రూహీతి
 సహోవాచశ్రీరామః
 ఐతరేయ కాషీతకీ
 నాదబింద్యాత్తబోధ
 నిర్మాణ ముద్గలాక్షమాలికా
 త్రిపురసౌభాగ్య బహ్వచానాం
 ఋగ్వేదగతానాం దశ సంఖ్యకానాం
 ఉపనిషదాం వాఙ్మేమనసీతి శాంతిః //
2. ఈశావాస్య బృహదారణ్య జాబాల
 హంస పరమహంస సుబాల
 మంత్రికా నిరాలంబ
 త్రిశిఖీ బ్రాహ్మణ మండల బ్రాహ్మణ
 అద్యయ తారకపైంగలభిక్షుక
 తులీయాతీత అధ్యాత్మ
 తారసార యాజ్ఞవల్క్య

శాట్యయనీ ముక్తికానాం

శుక్లయజుర్వేద గతానాం

ఏకోనవింశతి సంఖ్యాకానాం

ఉపనిషదాం పూర్ణమదః ఇతి శాంతిః ||

3. కఠ వల్లీ తైత్తిరీయక

బ్రహ్మ కైవల్య శ్వేతాశ్వతర

గర్భ నారాయణ అమృతబిందు

అమృతనాద కాలాగ్నిరుద్ర

క్షురికా సర్వసార శుకరహస్య

తేజోబిందు ధ్యానబిందు

బ్రహ్మవిద్యా యోగతత్త్వ

దక్షిణామూర్తి స్కంద శాలీరక

యోగశిఖా ఏకాక్షర అక్షి

అవధూత కఠ రుద్ర హృదయ

యోగకుండలినీ పంచబ్రహ్మ

ప్రాణాగ్నిహోత్ర వరాహ

కలిసంతరణ సరస్వతీ రహస్యా నాం

కృష్ణ యజుర్వేద గతానాం

ద్వాత్రింశత్ సంఖ్యాకానాం

ఉపనిషదాం సహనావవత్ప్రతి శాంతిః ||

4. కేన ఛాందోగ్య ఆరుణి
 మైత్రాయణీ మైత్రేయీ వజ్ర సూచికా
 యోగచూడామణీ వాసుదేవ
 మహాసన్యాస అవ్యక్త
 కుండికా సావిత్రీ రుద్రాక్ష
 జాబాల దర్శన జాబాలీనాం
 సామవేదగతానాం షోడశ సంఖ్యాకానాం
 ఉపనిషదం ఆప్యాయంతు ఇతి శాంతిః //

5. ప్రశ్న ముండక మాండుక్య
 అధర్వశిరః అధర్వశిఖ
 బృహత్ జాబాల నృసింహతాపిని
 నారద పరివ్రాజక సీతా శరభ
 మహానారాయణ రామరహస్య
 రామతాపిని శాండిల్య
 పరమహంస పరివ్రాజక అన్నపూర్ణ
 సూర్య ఆత్మ పాశుపతబ్రహ్మ
 పరబ్రహ్మ త్రిపురాతాపిని
 దేవీ భావనా భస్మజాల
 గణపతి మహావాక్య గోపాలతాపిని
 కృష్ణ హయగ్రీవ దత్తాత్రేయ

గారుడానామ అధర్వవేదగతానాం

ఏక త్రింశత్ సంఖ్యాకానాం

ఉపనిషదాం భద్రంకర్ణేభిః ఇతి శాంతిః ||

6. ముముక్షువః పురుషాః

సాధన చతుష్టయ సంపన్నాః

శ్రద్ధావంతం సత్కులభవం

శ్రోత్రియం శాస్త్ర వాత్సల్యం

గుణవంతం అకుటిలం

సర్వభూతహితేరతం దయాసముద్రం

సద్గురుం విధివత్ ఉపసంగమ్య

ఉపహార పాణయః

అష్టోత్తర శతం ఊపనిషదం

విధివత్ అధీత్య

శ్రవణ మనన నిధిధ్యాననాని

నైరంతర్యణ కృత్వా ప్రారబ్ధక్షయాత్

దేహత్రయ భంగం ప్రాప్య

ఉపాధి వినిర్ముక్త ఘటాకాశవత్

పరిపూర్ణతా విదేహముక్తిః

సైవ కైవల్యముక్తిలితిః జ్ఞాతవ్యః ||

7. అతః ఏవ బ్రహ్మలోకస్థాః
 అపి బ్రహ్మముఖాత్
 వేదంత శ్రవణాది కృత్వా
 తేన సహకైవల్యం లభంతే |
 అతః సర్వేషాం కైవల్యముక్తిః
 జ్ఞానమాత్రేణ ఉక్తా
 న కర్త సాంఖ్య యోగ
 ఉపాసనా ఆదిభిః - ఇత్యుపనిషత్ ||

ದ್ವಿತೀಯಾಧ್ಯಾಯಂ

**1 to 76 mantras of chapter 2.... will be added
soon .....**

Website : WWW.SRICHALAPATHIRAO.COM

Email : care@srichalapathirao.com

Contact : +91 88855 39770 / +91 98862 65225

Audio CD, Video DVD, Book రూపములలో అందుబాటులో గలవు

I. మహాభారతం : ఆదిపర్వం, సభాపర్వం, వనపర్వం, విరాటపర్వం, ఉద్యోగపర్వం, ...; జీవనసత్యాలు, ధర్మాధర్మ విశ్లేషణ; ద్రౌపది, కర్ణుడు, ప్రశ్నలు - సమాధానములు; శాంతిపర్వం విశేషాలు :

II. ఆధ్యాత్మిక గ్రంథములు : కర్మసిద్ధాంతం, జీవుల సుడిగుండాలు, ప్రశాంత జీవనానికి 18 సూత్రములు, మరణాన్ని మంగళప్రదంచేసుకో, ఆధ్యాత్మిక జీవనం, ప్రశ్నలు - సమాధానములు;

III. ప్రకరణ గ్రంథములు : తత్వబోధ, భజిగోవిందం, శ్రీ దక్షిణామూర్తిస్తోత్రం, ఆత్మవిద్యావిలాసం, ఉపదేశసారం, ఆత్మబోధ, అద్వైతసారం, సాధనపంచకం, వివేక చూడామణి

IV. శ్రీమద్భగవద్గీత : 1-18 అధ్యాయములు

V. ఉపనిషత్తులు :- ఈశావాస్య, కేన, కఠ, ముండక, మాండూక్య, కైవల్య, గర్భ, సూర్య, దర్శన, తారసార, మహావాక్య, పంచబ్రహ్మ, గోపాలతాపిస్య, వరాహ, శాట్వాత్యసీ, హయగ్రీవ, దత్తాత్రేయ, గారుడ, కలిసంతరణ, ముక్తిక మొ||వి.

VI. భక్తి: శ్రీమద్భగవతం, శ్రీనారద భక్తి సూత్రములు, శ్రీకృష్ణ అష్టాత్తర శతనామావళి- గజేంద్ర మోక్షం, కుచేలోపాఖ్యానం.

VII. బ్రహ్మసూత్రములు : శ్రీ బాదరాయణ విరచిత బ్రహ్మసూత్రములు

VIII. గురువు : గురువు యొక్క అవసరము, ఆషాడ / గురు / వ్యాస పూర్ణిమ ప్రాధాన్యత, గురువును ఎలా గుర్తించి సేవించాలి, ఎందుకు ?, గురువు పట్ల శిష్యుని కర్తవ్యం, గురూపదేశం, గురువు యొక్క

ఆవశ్యకత, గురువు యొక్క అనుగ్రహం ఎందుకు ? ఎలా పొందాలి ?
గురు పాదతీర్థం

IX. సాధనలు : పరమార్థ సాధనలు, సమాధి అభ్యాసం

X. ఇతర గ్రంథములు : మహాత్ముల సూక్తులు, ఉత్తమ జీవనవిధానం, పరమార్థ సాధనలు , మోక్ష సాధనా రహస్యం , ధ్యానం - ప్రయోజనములు, సోఽహం భావన ద్వారా ముక్తి, వినాయక చరిత్ర, విఘ్నేశ్వర గాధ వెనుక ఆధ్యాత్మిక రహస్యం, దసరా పండుగ వెనుక ఆంతర్యం.

XI. మరెన్నో ఇతర గ్రంథములు

